

KERSTNACHT IN DE OBRECHTKERK ZATERDAGAVOND 24 DECEMBER 2016

BESTE GASTEN, VRIENDEN EN PAROCHIANEN, HIER BIJEEN IN DE KERSTNACHT

“ES WAR NACHT...ES IST NACHT” in Bethlehem, in Berlijn, in Aleppo, en ook hier in Amsterdam. Dinsdagavond klonken die woorden in de Gedächtniskirche na de aanslag op de Kerstmarkt op het plein voor die kerk. Terreur vindt bij voorkeur plaats in de nacht, in het donker, zodat daders ongemerkt kunnen toeslaan en weer verdwijnen in het donker. Niet voor niets staat er in het lijdensverhaal van Jezus volgens Johannes op het moment dat Judas van tafel opstaat: ‘Het was nacht’. ‘It was night’. Dat lijdensverhaal, The Passion, dat tot een straatdrama inclusief processie met lichtjes en kruis, een spektakelstuk als stadsevenement is geworden, kennen we allemaal. Dat straatdrama is helaas dagelijkse rauwe kost in Aleppo en tal van andere plaatsen in deze godverlaten wereld. De Nederlandse worstverkoper op de kerstmarkt hield het voor gezien. Zo hoeft het voor mij niet meer, zei hij. “Und es war Nacht.” (Joh 13,30)

Omdat het lijdensverhaal in de geschiedenis van de mensheid zo vertrouwd is en zo hopeloos dreigt te maken, is er door de evangelist Lukas een nachtelijke geschiedenis tegenover gezet: een verhaal over de geboorte van een kind dat spectaculaire verwachtingen wekt. Schaapherders die in de nacht hun kudde bewaken tegen rovers en wolven krijgen van een engel te horen dat er een Redder is geboren, de Messias. Een weerloos kind in een kribbe zal het teken zijn. Eer aan God in den Hoge en Vrede op aarde, zingt een heel leger engelen. Zo wáár als ieder kind van vlees en bloed geboren wordt en in doeken wordt gewikkeld, zó wáár is dit bijbelverhaal, een cultuurschat in onze geschiedenis. Maar hoe kun je dáár nu in geloven anno 2016? Zoals het vlees en het bloed van ieder mensenkind een nieuw begin is, een nieuw begin van vreugde én van veel ellende – in de meeste gevallen op deze wereld, zó wordt ieder kind als een hoopvol teken gezien, als een vleesgeworden smeekgebed om zorg, om aandacht, om liefde, als de vervulling van de diepste wens: dat het leven zal dóórgaan en niet uitgeroeid zal worden door gifgas, bommen en ander onheil. Haat en vernietiging, zij zullen niet triomferen, liefde heeft het laatste woord!

Dát willen we één nacht in het jaar graag geloven, of je nu kerks bent of graag Bach hoort of Mendelssohn 'Verleih uns Frieden'. Niet alleen dat het licht het donker zal overwinnen. Daar zingt de profeet Jesaja van: het volk dat in het donker wandelt ziet een groot licht en dat licht straalt over hen die wonen in het land van doodse duisternis. (Jesaja 9,1-2). Maar nog méér: dat er in een nacht toch iets onvoorstelbaar goeds kan gebeuren. Een nacht waarin een kind wordt geboren, dat niet alleen een téken van vrede is, maar de Vrede zélf is. "Een wonderbare Raadsman, een Held, een Koning van de Vrede." En in zo'n nacht geloof je ook dat er vast een eind zal komen aan ballingschap; dat iedere vluchteling tóch ooit een huis en nieuwe toekomst zal krijgen. En dat dan ook de wapens zullen zwijgen. In een psalmvers klinkt het: "Als God ons thuisbrengt uit onze ballingschap – dat zal een droom zijn." (Psalm 126). Geweldige dromen dromen, dat is toch iets voor kinderen? De vervulling van die hoop lijkt ver weg.

Het is geen uitzondering dat Spaanstaligen hun zoon "Jesús" noemen. Hij wordt later misschien niet de Redder van de wereld, maar misschien wel een wereldberoemde zanger of voetballer of schrijver of... Dat is toch ook een vraag bij de nachtelijke herinnering aan de geboorte van het kind Jezus, zoon van Maria en Jozef: vieren we de geboorte van een kind dat een gelukkig leven heeft geleefd; of vieren we in dit kind de hoop dat ook als het leven niet geslaagd lijkt te zijn, mislukt, te kort, in de goot terecht gekomen, verongelukt of ja, zelfs vermoord is door één of andere oorzaak, dat er dan toch in die donkere nacht ergens een vonk van liefde is geweest, die het aanschijn der aarde toch heeft veranderd? In elk leven zit een barst, een scheur, zong Leonard Cohen. "There is a crack, a crack in everything. That's how the light comes in." Het licht kan pas schijnen in de innerlijke duisternis, wanneer er ergens in ons openheid voor is. Paradoxaal is die openheid verborgen in de barst, de mislukking. Zoals klimop zich als een vorm van kerstgroen weet te vestigen in de barsten van een muur. "We asked for signs. The signs were sent..." Dat is geloof, hoop én liefde kort samengevat in deze kerstnacht: licht, te zien in de ogen van ieder kwetsbaar kind, dat de weg wijst naar een nieuwe dag, wanneer je er ondanks alles én dankzij het totaal onverwachte voor open wilt staan. Menswording is een Geheim, is een ondoorgrondelijk Mysterie, en dat Geheim van Menswording is nooit voltooid.